

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

UMEÅ UNIVERSITETSBIBLIOTEK

3609544

87157

KARL DEN TIONDE

OCH

ÖLÄNNINGEN

AF

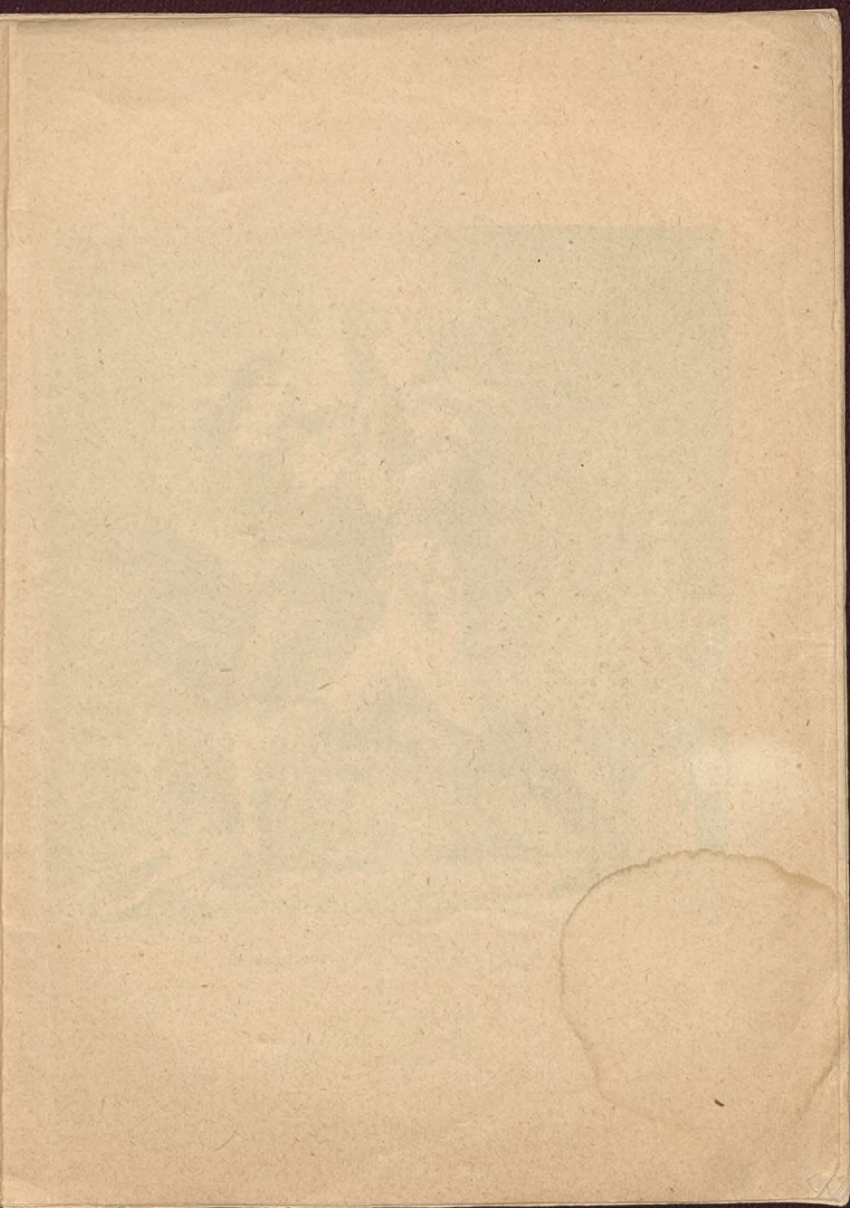
PEHR THOMASSON.

STOCKHOLM. ALB. BONNIERS FÖRLAG.

Pris 25 öre.

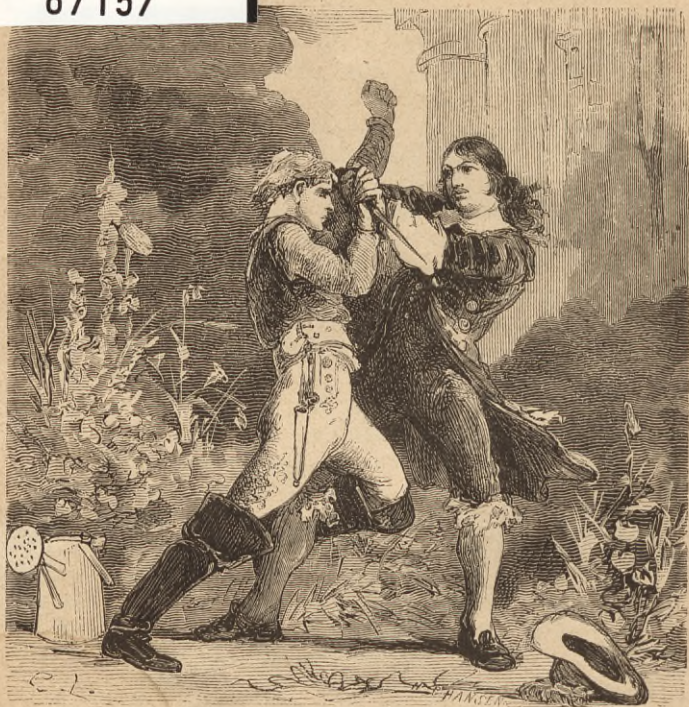
Öreskrifter för folket.

- No 1. Kung Oskar och Skogvaktaren. Pennritning af *Pehr Thomasson*. 8:de uppl. 25 öre.
- „ 2. Svenska Kröningar. Med porträtter af de flesta svenska konungar samt många andra illustrationer. 3:dje uppl. 25 öre
- „ 3. På Söder. — Onsdagsbröllopet, af *Sylvia*. 25 öre.
- „ 4. Starke Per. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 5. En Bonde och en Soldat. Tafla ur folkklivet af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 6. De begge Limporna. Skizz af *Nepomuk*. 10 öre.
- „ 7. Kristoffer Polhem och hans verk. En teckning för folket. 20 öre.
- „ 8. Gamla historier för folket. 1:sta samlingen. 20 öre.
- „ 9. Räddande Engel och Drottning. En Episod ur Drottning Desiderias lefnad af *Marie Sophie Schwartz*. 20 öre.
- „ 10. Gamla historier för folket. 2:dra samlingen. 20 öre.
- „ 11. Karl XII vid Pultava. Historisk teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 12. Den blifvande Bispen. En tidsbild af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 13. En fyndig Bonde af *Pehr Thomasson*. Med 4 teckn 25 öre.
- „ 14. Vara och synas. Berättelse af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 15. Stora Svenska Män. 1. Karl v. Linné. 25 öre.
- „ 16. — — — 2. Birger Jarl. 25 öre.
- „ 17. — — — 3. Axel Oxenstjerna. 25 öre.
- „ 18. Laga Skifte. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 25 öre.
- „ 19. Sveriges och Norges förening år 1814. Historisk teckning af *S. A. Hedin*. Med 4 porträtter. 25 öre.
- „ 20. Öfvergången af Stora Bält af *Jul. Mankell*. Med illustr. 25 öre.
- „ 21. Stora Svenska Män. 4. Esaias Tegnér. 25 öre.
- „ 22. — — — 5. Magnus Stenbock. 25 öre.
- „ 23. — — — 6. Jakob Berzelius. 25 öre.
- „ 24. Nya Riksdags-ordningen. 25 öre.
- „ 25. En gålva af Kung Karl. Pennteckning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 26. Mäster Blomma af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 27. Braskans Marknadsresa af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 28. Smärre berättelser af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 29, 30, 31. Gamla Historier för folket. 3:dje, 4:de, 5:te saml. à 20 öre.
- „ 32. Fosterländska sänger af *Pehr Thomasson*. 20 öre.
- „ 33. Från Pultava till Bender. Hist. teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 34. Hans, som kom till folkhögskolan. 25 öre.

Umeå
Universitetsbibliotek

87157

Karl den tionde och ölänningen.

Karl den tionde och Ölänningen.

Pennritning

af

PEHR THOMASSON.

Med fyra illustrationer.

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Kall den gamla och Gamman

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1880.

ster om Smålands fastland utsträcker sig det smala Öland, nära 11 mil i längd. Öns ovanliga form tillika med det vexlande utseendet på dess yta göra den till en bland de egendomligaste företeelser inom överlden, man gerna kan få skåda, åtminstone i Europa. Södra delen af ön, ända upp till Borgholm, utgöres till största delen af en på midten kal landsträcka, som endast vid stränderna, de så kallade östra och vestra land-

borgarne, är skogig och ytterst fruktbar. Från Borg-holm och ända upp till norra udden är landet höljdt i skog, inuti hvilken den lilla Hornsjön så vänligt afspeglar de sekelgamla träden. Fordomdags var hela ön lika skogshöljd, och i Karl XI:s tid finna vi att till och med vildsvin för den kungliga jagtens räkning varit inplanterade på ön.

Ölands natur.

Men är Ölands södra halfva kal och skoglös, så prunkar den sommartiden i en så mycket vackrare blomsterskrud och är för herrar botanister ett verkligt "förlofvadt land", der icke blott utomordentligt vackra exemplar finnas af de mera allmänna blommorna utan äfven en mängd rara och sällsynta växter trifvas. Ön besökes derföre också hvarje år

af hundratals botanister, som genomvandra den i alla riktningar.

Väl äro de öländska vinterdagarne och qvällarne, då "föken" (snöstormen) sveper kring knutarne, just icke så särdeles angenäma för den, som icke är van dervid, men så äro sommarkdagarne med deras aftnar så mycket herrligare och angenämare. Långt i vester, bakom de mörka smålandsskogarne, sjunker solen, "dagens tindrande öga", sakta ned. Östersjöns oroliga böljor, i hvilkas fann mången seglare fått sin graf under vårens stormar och höstens täta dimmor, gå för en kort stund till hvila; den lena aftonvinden svalkar efter dagens tunga.

Hvad är det för ett ljud, som kommer vandra- ren att stanna och förvånad se sig omkring? Ett utrop går öfver hans läppar: "är jag manne icke högt uppe i norden, och toner från söderns länder komma mig till möte! Hör jag rätt? det är ju näktergalen!" Ja, det är näktergalen, som hvarje sommar sjunger i de öländska hagtornshäckarne, och hans sång är här lika ljuft trånande som i hans egentliga hemland. Har manne en högre makt gifvit det idoga öländska folket denna blomsterrikedom och denna tjusande fågelsång såsom en ersättning för de svåra vintrarne och den karga jorden?

"Har du utöfver Kalmarsundets vågor
Framgångat någon stilla sommarqväll

Och sett i aftonsolens bleka lågor
Det stolta Borgholm på sin branta häll
Med allvar blicka ned uti det djupa,
Som kämpen blickar från sin ättestupa?"

Borgholms ruiner.

Lik en grånad kämpe från forna dagar står nu denna herrliga ruin, talande om krig och örlig, men också om fredliga bragder, hjertats strider och hjertats fröjder. Vi lemna de först nämnda åt historien och lägga några af de sist nämnda i dagen.

Det var en sval sommardag. Genom de smala, blyinfattade fönsterrutorna i norra slottsflygeln kastade solen sina varma strålar på en man, som med häftiga steg vandrade fram och åter i en af flygelns största salar. De lekte med hans långa hår och begöto hans hvälfda, höga panna med ett klart skimmer. Vandraren hade korsat armarne på ryggen. Ju längre hans gång varade, dess långsammare blef den. Slutligen stannade han vid ett af fönstren och såg med tankfull min ned på en mängd arbetare, som här höllo på att taga upp den nu så vackra Borge hage.

“En skön plats blifver nog den der,” tänkte mannen, som icke var någon annan än prins Karl Gustaf, den sedermera i fosterlandets häfder så namnkunnige Karl X Gustaf. “O, mitt lugna Borgholm, icke ville jag nu byta bort dig mot hufvudstadens nöjen. Jag är frivilligt hitkommen till mitt hertigdöme, heter det,” fortfor han och gjorde ett kort slag öfver salen, “men om de, som så säga, visste rätta orsaken, skulle de också finna rätta uttrycket. Ah, Kristina, du fruktar mig! Din hand vill du icke skänka en make; du vill sitta *fri* på Sveriges sköna tron, och . . . men,” återtog han och slog sig för pannan, “jag glömmmer ju dig, min ros, skönare än den högättade jungfru, jag förut sett.”

Åter mätte han golfvet med stora steg, och på hans panna uppstego hotande moln. “Skulle det finnas någon så djerf och förmäten att han *vågade*

taga henne från mig — ve honom då! Öfver detta hertigdöme regerar *jag*. Jag straffar och belönar.“

Vi få längre fram se hvad Karl Gustaf mente med dessa mystiska ord, och gå derföre att med några ord omnämna prinsens förhållande till sin fränka, den ombytliga och praktälskande drottning Kristina samt orsaken till hans treåriga vistelse på det hafomkransade Öland.

Som vi af historien känna, hade Karl Gustaf fått en mycket vårdad uppfostran, så att han redan vid sexton års ålder ansågs ega en för den tiden ovanlig bildning. Han hade städse hållits till sträng torftighet, så att väl mången ung grefve som samtidigt med honom studerade i Upsala, lefde på högre fot än han, men härigenom hade också hans sinne blifvit allvarligt och hans kropp utvecklad till en bild af mandom och helsa.

Redan i barnåren hade kärlek uppstått emellan prinsen och den unga drottningen, och många voro de som ansågo att Kristina ämnade med honom dela sin tron. Men i mån som båda uppväxte, kallnade Kristina och vände sin kärlek åt annat håll. Förgefves erinrade henne Karl Gustaf upprepade gånger om hennes trohetslöfte, men Kristina förblef obeveklig, och den unge prinsen begaf sig ut på utrikes resor för att derunder fullända sin uppfostran. Öfverallt der han drog fram väckte han hos vetenskapsmän och stats-

män odelad beundran för sina ovanliga kunskaper och sitt allvarliga, från all flärd skilda väsen.

Efter återkomsten till fäderneslandet drog den unge fursten snart ut i kriget i Tyskland, ställande sig under den ryktbare och tappre Lennart Torstensons befäl. Sjelf erbjöds han ett högt befäl, men det var då som han yttrade de för en furste och blifvande konung märkliga orden: "Man skall först lära sig att lyda, innan man lär sig att befälla." — Fyra år tjenade han i kriget med aldrig svikande mannamod.

Hemkommen fann han drottning Kristina i full myndighet och utvecklande en flärd och en lyx, som gingo den bepröfvade Karl Gustaf mycket till sinnes. Ännu en gång — den sista — påminde han om hennes trohetslöften, men utan resultat. Den unga drottningen förklarade att hon icke kunde göra mera för honom, än att med ständernas samtycke upphöja honom i hertiglig värdighet och göra honom till arf-furste. Vid ett nytt möte längre fram på Nyköpings slott yppade Kristina för Karl Gustaf sitt beslut att framdeles nedlägga regeringen.

Omhvärfd af fienders vid hovet snaror beslöt nu Karl Gustaf att draga sig undan till sin vackra förläning, Öland, och der i all stillhet lefva en privatmans oberoende och lugna lif. Ätföljd af några trogna vänner, af hvilka historien särskildt nämner den tappre och frispråkige tyske öfversten Paul Würtz och den tänkande och försigtige Lorentz von der

Linde, begaf han sig till sitt hertigdöme, der han under vexlande äfventyr tillbragte tre år, sysselsättande sig förnämligast med jordbruk och trädgårdsskötsel samt lyckliga försök till folkets höjande ur det lägervall, hvori det småningom råkat under omständigheternas tvång.

Vi återvända nu till den ståtliga borgsalen, der Karl Gustaf åter börjat mäta golfvet med stora steg, och, såsom hans vana var, fortfarande med händerna på ryggen.

“Ja,” fortsatte han högt sin monolog, “på Kristina var icke vidare att tänka, och ändå går det mig ibland till sinnes, att hon kunde så svika sin tro och sina heliga löften. Och när detta skedde, hvad brydde jag mig då om Sveriges ärofulla krona, det var *qvinnan* jag älskade, oegennyttigt, rent och uppriktigt — gudskelof, mitt samvete ger mig ännu detta tröstande vittnesbörd. Ja väl, tröstande,” fortfor han, “ty nu kan jag med lugn se mig om efter en skönhet på annat håll — ty det är ju icke godt att mannen lefver allena. Och hvem skulle väl vara skönare än min Eva, fastän hon icke inför lagen och kyrkan kan bli min? Nej, det är för visso sant, att en skönare qvinna har jag ännu icke skådat, icke ens den lockande Maria de la Gardie, som Kristina så listigt förstod föra i min väg. Eva är mig varmt och innerligt tillgifven, och hennes fästman, den der oförvägne sjömannen, får väl lugna sig tills vidare . . .”

Nu knackade det vårdslöst på en af dubbeldörrarne, och med en bortskämd gunstlings frihet steg faltöfversten Paul Würtz in.

“Det var bra att du kom, Paul,” sade fursten vänligt, “ty här höll jag på att alldeles förlora mig i kärleksgriller. Är det icke löjligt, eller hvad tycker du, vän Paul.”

Af det redan anförda finna vi i hvilket förtroligt förhållande dessa båda män stodo till hvarandra.

“Jag finner ingenting löjligt i det,” svarade Würtz i det han oombedd slog sig ned i en karmstol. “Vin och kärlek, det vet eders höghet är mitt valspråk — jag vet dock knappast hvilken af dessa herrliga saker jag skall ställa främst.”

“De passa bäst i förening,” anmärkte Karl Gustaf leende.

“Så är det visserligen, men de kunna äfven tagas hvar för sig; och när jag nu särskildt tänker på drufvan, så får jag vördsamt underrätta, att det icke finnes många buteljer qvar i vinkällaren.”

“Ah, du skalk, du har varit der!” utropade Karl Gustaf och höjde hotande fingret. “Du är ohjelpig, Paul, ja det är du. Du dricker ju som en svamp, så att det icke blir mycket öfver åt oss andra.”

Öfversten skrattade.

“Hvad skall man annars göra på denna fördömda ö,” invände han, “när man är dömd till en

kanske lång overksamhet? Nej, tacka vet jag kriget, det sköna kriget . . .“

“Nu talar du lättsinnigt igen, Paul,“ afbröt fursten nästan strängt. “Besinna blott allt det blod, allt det elände, enkors och faderlösas tårar och förbannelser som framkallas af kriget! Nej, jag har sett alltför mycket af allt detta, för att kunna älska det. Och därför säger jag dig, att skulle jag en gång komma till styret, så skall mitt högsta bemödande blifva att bevara rikets fred. Dock,“ fortfor han, “må ingen komma mig för nära, ty då smäller det till, om fienden är aldrig så öfvermäktig.“

“Det der sista tycker jag om,“ sade Paul Würtz med sin vanliga frispråkighet. “Låt dem bara komma; åh, det skall bli skönt att ännu en gång få svänga sabeln!“

Karl Gustaf ringde och en tjänare inträdde bu-gande och vördnadsfullt stannande vid dörren.

“Är von Linde ännu icke hemkommen?“ sporde han.

“Nej, eders höga nåde,“ svarade tjänaren, “och ingen seglare synes heller styra kosan hit.“

Karl Gustaf vinkade, och tjänaren afträdde lika tyst som han kommit.

“Har Linde farit bort?“ frågade Würtz. “Jag tyckte jag såg honom tidigt i morgse.“

“Ja,“ svarade Karl Gustaf under det ett godt leende spelade på hans läppar. “Äfven jag hade någon aning om hur det stod till i vinkällaren och därför

sände jag honom till Kalmar för att proviantera. Du är väl icke missbelåten med det, vän Paul?"

"Jo, det är jag visst," anmärkte Würtz dristigt. "Linde förstår sig icke på vin mera än mina gamla ridstöflor. Det hade varit mycket bättre om ers nåd anförtrott detta viktiga uppdrag åt mig, som förstår saken i grund och botten."

"Ja, det skall Bacchus veta att du gör," svarade hertigen skrattande, "men jag fruktar för att du skulle profva så länge, att du icke kommit hem hvarken i dag eller i morgon; se der hvarför jag sände Linde."

"Allt som skall göras grundligt, tar ock sin tid," anmärkte den glade fältöfversten med en komisk suck.

"Och dessutom," fortfor fursten i samma skämtsamma ton, "trodde jag förvisst att Linde skulle ha bättre kredit, än du. Du mins ju sist, huru du, i stället för att medhafva hundra buteljer rhenskt, kom hem med bara tjugufem."

"Ja, tyvärr, men vinmånglaren ville icke lemna mer, förr än han fått betalt för den förra requisitionen. Hade jag icke slagit sabeln i disken, så hade jag icke heller fått de tjugufem, var försäkrad om det, eders nåde."

"Jag tror nog det," sade prinsen lugnande. "Min kredit är icke mycket värd — än så länge. Men det varder väl en gång bättre, äfven i den punkten. Men apropos, hur mycket vin fann du i källaren?"

“Tio buteljer, hvarken mer eller mindre, och efter en så ansträngande inventering fann jag billigt att fröjda mitt hjerta med en, så att nu är det bara nio kvar.”

“Det förvånar mig blott, att du icke tömde äfven dem; du är väl karl till en större bragd än så, när du kommer i farten,” anmärkte Karl Gustaf skämtsamt.

“Visserligen, visserligen,” medgaf Würtz, utan ringaste tvekan och under det han med synbart välbehag strök sitt svarta skägg, “törsten är en svår buse, det är då visst och sannt.”

De båda herrarnes glada samtal afstannade här och båda gingo ned i trädgården, som var anlagd i stor skala och der arbetet nu som bäst pågick. Hvar än Karl Gustaf gick fram genom gångarne helsades han vördnadsfullt af de talrika arbetarne, och man kunde väl märka, att denna vördnad kom från hjertat. Äfven den alltid skämtsamme Paul Würtz fick mången hälsning, fastän lejonparten naturligtvis tillkom prinsen.

På aftonen hemkom Lorentz von der Linde med en stor laddning rhenskt. Karl Gustaf hade således rätt i sitt antagande att Linde skulle lyckas bättre, än om han äfven nu sändt den bullersamme Würtz. Denne senare gnuggade händerna i uppriktig förtjusning, och på qvällen blef, som så ofta hände vid Karl Gustafs hof medan han blott var hertig, en

stor "dryckesstämma", som det hette på den tidens enkla språk. Arffursten sjelf var icke sen att tömma den gyllne bägaren i botten, och så hände det sig, att dryckeskämparne icke kommo från bordet förr än nästa dags morgonsol stack dem i ansigtet. I vår tid med sina förfinade vanor skulle en sådan "stämma" icke kunnat undgå att väcka anstöt, men på den tid, vi nu skildra, voro dylika gillen någonting så vanligt, att ingen fäste sig dervid i klandrande mening.

I några af smårummen i det rymliga slottets bottenvåning bodde slottsfogden Arvid Svan med sin dotter Eva som hushållerska, emedan Svan sedan några år var enkling. Svan var en hedersman af första ordningen och mycket omtyckt af arffursten, som ofta plögade inträda till den gamle för att prata bort en stund. Här såg Karl Gustaf för första gången den undersköna Eva, då sjutton år gammal och till hela sin gestalt prunkande i all ungdomens lockande fågring. Icke under då, att furstens hjerta betogs af kärlek, som också så småningom besvarades, oaktadt Eva redan var förlofvad med en rask och oförvägen sjöman, styrman Lobjörn, hvilken dock öfver hela ön var fruktad för sitt heta blod, som, när det började svalla, lätt förde hans seniga hand till knifven. Eva älskade han dock med den uppriktigaaste värme, och skulle nog hafva blifvit henne en värdig

make, men människohjertat är ett underbart ting, och till sin djupa sorg och saknad fann Lobjörn snart att skön Eva måtte hafva fäst sitt tycke på annat håll. Hon var väl fortfarande god och vänlig i sin fästmans sällskap, men den forna glöden var borta och förgäfvades sporde han den unga flickan om orsaken. Hon gaf blott undvikande svar, och mellan de unga tu blef kylan allt märkbarare. Det lyckades slutligen Lobjörn att utspana hemligheten, hur väl den än i början var bevarad, och han svor en dyr ed att hämnas, skulle det ock kosta hans lif.

Upptäckten skedde på det sätt, att den unge sjömannen, sedan han en vacker sommarafton förgäfvades sökt sin fästmö, kom att händelsevis styra kosan in i en vacker bokdunge, der han visste att Eva ibland brukade sitta, sysselsatt med läsning eller något handarbete. Snart fick han höra glada röster inne i dungen, och som han äfven tyckte sig igenkänna prinsens djupa, klangfulla stämma, smög han sig med stor försigtighet framåt i det mjuka gräset. Men döm om hans öfverraskning, när han genom en öppning i det täta buskaget fann Eva sittande i Karl Gustafs knä, villigt låtande denne från sina rosenläppar plocka hur många smultron han behagade...

Det rasade i den unge ölänningsens bröst, men han vågade icke gå fram och så direkt öfverraska prinsen. Han insåg väl att Eva nu var förlorad för honom, men ändå sved det i själen vid minnet af

forna, lyckligare dagar vid den unga flickans sida. Hans beslut att hämnas på prinsen var dock nu på en gång fattadt, det berodde numera blott på *sättet* huru detta skulle tillgå, ty Lobjörn visste mycket väl att Karl Gustaf var både stark och modig och sålunda icke så lätt att taga i kragen.

Om en stund hördes några långt utdragna toner från ett jägarhorn alldeles i närheten. Prinsen, som också var jagtrustad, steg upp, omfamnade den högt rodnande flickan och styrde derefter sina steg åt det håll, hvarifrån den nyss hörda jagtsignalen kommit.

Tankfull förblef Eva kvar på sin plats ännu en stund sedan prinsen aflägsnat sig. Försjunknen i ljufta drömmar hade hon nästan slutit de underbart skimrande blå ögonen, så att hon ingenting märkte förr än den reslige Lobjörn plötsligt stod framför henne. Hon gaf till ett utrop af blandad öfverraskning och förfäran, ty det var väl icke så utan, att samvetet slog henne. Lobjörn, den svikne älskaren, förblef emellertid till det yttre lugn, ehuru han kände hur det heta ölandsblodet så våldsamt sjöd i hvarje ådra, att de hotade att brista.

En för båda plågsam och lång paus uppstod.

“Jaså,” tog slutligen Lobjörn till ordet, “skön jungfrun sitter här så alldeles ensam i skogen?”

Trots sin oerhörda nervstyrka märkte Lobjörn att rösten darrade vid dessa ord. Hafvets tusende faror hade han med glädje mod trotsat, och i barda-

lek hade han äfven varit, utan att blinka med ögonen, men nu, inför denna unga kvinna kände han sin styrka svika, och den tanken rann för ett ögonblick genom hans hufvud, att söka återvinna Evas slocknade kärlek och på samma gång förlåta den ståtliga prinsen, som väl hade snattat månet flickhjerter förut. Men denna tanke kom och for med blixstens hastighet — Lobjörn blef åter den oförsonlige hämnaren, och han fortfor, då Eva af rädsla icke förmodade svara, med en röst, som denna gång var stadigare, men också, om möjligt, mera hånande:

“Du svarar mig icke, Eva, hvarför gör du ej det? Skulle *samvetet* hafva någon del i denna tystnad!”

“Jag känner mig icke längre sjelf,” svarade den unga flickan, och blickade upp med tårfyllda ögon.

“Ja, jag kan nog tro det! En menniska som tappat bort sig sjelf, kan ju icke heller längre känna sig sjelf.”

Eva bäfvade, men då dessa ord tydligen angåfvo att Lobjörn på ett eller annat sätt fått reda på hennes kärlekshandel med prinsen, beslöt hon att på en gång göra slut på det pinsamma förhållande, hvori hon nu en tid stått till sin förre älskare.

Hon ville dock gå skonsamt tillväga, för att icke allt för mycket såra den ömtålige Lobjörn.

“Ack,” sade hon, “jag vet ej hur det kommer sig, men hur jag än sökt kvarhålla din bild i mitt hjerta, så har den ändå mer och mer förbleknat, tills

slutligen blott vänskapen blef kvar, och den vill jag egna dig, så länge jag lever. Vet du, Lobjörn, jag börjar tro att menniskan sjelf icke råår för sådana skiftningar i sitt hjertas känslor, utan att de komma från annat håll och icke kunna besvärjas.“

“Ja, till exempel från *prinsar*?“ svarade den unge styrmannen i retande ton.

“Ja, hvarför icke?“ gentog Eva med okonstlad uppriktighet. “Prins Karl Gustaf är mycket god, och jag råår ej för, att mitt hjerta numera fäst sig vid honom, utan att jag derunder ett enda ögonblick fäst mig vid hans rang och höghet — du tror mig icke, Lobjörn, men vid min själs salighet kan jag försäkra dig att det är ren sanning, som jag säger.“

“Du inser således,“ fortfor hon under synbar ansträngning, “att allt måste betraktas såsom slut oss emellan. Jag hade ämnat säga dig detta långt förut, men af fruktan för din häftighet, har jag uppskjutit dermed dag från dag.“

“En trolös qvinna skulle jag icke vilja taga igen, om hon ock på sina bara knän tiggde och bad derom,“ genmålde Lobjörn med bitterhet. “Men prinsens skall jag döda, så samt jag lever skall jag det, och detta mitt beslut är oryggligt.“

En kall rysning genomfor Eva.

“Lobjörn,“ sade hon med bevekande röst, “jag besvär dig vid allt hvad heligt är att icke bära

hand på fursten! Tänk blott på hvilket straff du ådrager dig och hvilken ryslig synd du begår.“

Lobjörn skrattade åter, men denna gång på ett sätt, som tydligen visade att han nu återvunnit all den kallblodighet, som kunde stå honom till buds, när den första svallvågen lagt sig och *besinningen* börjat få ett ord med i hans glödande inre.

Äh, var lugn du, Eva — *fröken* Eva skulle jag väl kanske säga — jag har nu noga betänkt mig. Lyckas jag döda prinsen så vet jag hvad straff som väntar mig, och lyckas jag inte, så vet jag väl ock att skilnaden i straffet blir så godt som intet. Man skall kanske döma mig till sträckbänken först innan man i nåder tager mitt hufvud, men hellre skall man få på sträckbänken slita mig bit från bit, än det skulle kunna falla mig in att erkänna, det jag handlat orätt. Genom prinsens listiga försåt och ränker har han nu lyckats slita hjertat ur mitt bröst, men hur hög och hur grann han än är, så skall han dock få lära sig veta att äfven under en tarflig sjömans jacka kan gömma sig ett mod och en beslutsamhet lika stor som hans, när det gäller hedern . . .“

“För Guds skull“ . . . försökte Eva afbryta.

“Tyst, Eva,“ fortfor Lobjörn i sträng, bestämd ton. “Du må gerna varna din prins så mycket du behagar; han skall dock icke undgå mig och min rättmätiga hämd.“

Der den sköna Eva nu sjunkit ned i det svalkande gräset och med de fagrade skogsblommor för sina fötter, tyckte hon sig dock ligga på glödande kol. Hon kände Lobjörn och det öländska sinnet allt för väl, för att ett enda ögonblick tvifla att ju icke den försmådde fästmannen skulle sätta sitt hot i verkställighet, hur hemskt det än var och ehuru det gällde arftagaren till Sveriges krona.

Med den en älskande qvinna egna ihärdigheten, beslöt hon sig dock till ännu ett försök — det sista.

Men Lobjörn förblef obeveklig. "Hjerta för hjerta," sade han, med en förändring af bibelns ord, "och *jag* är icke den som fruktar döden."

"Så farväl för evigt då, Lobjörn," sade Eva sakta i det hon mödosamt reste sig upp från den svällande gräsmattan. "Det fanns dock en tid då jag trodde dig om bättre.

"Ja, det fanns ock en tid då *jag* trodde *dig* om bättre. Men det heter i ordspråket, att "tiderna förändras och vi med dem", och det har jag nu fått till fullo besanna, Gud hjelpe mig så visst!"

Fastän den härdade sjömannen var full af hat till sin furstlige rival, så kunde han dock icke förhindra, att vid de sista orden ett par stora tårar rullade ned utför hans solbrända kind.

Eva och Lobjörn, skildes utan att taga hvarandra i handen, fastän det här gällde det sista afskedet emellan ett ungt folk, som förr så innerligt

älskat hvarandra! Hur sällsamt, att människohjertat så kan byta om så att säga form och väsen, blott detta obestämda *något*, som vi kalla *kärlek* kommer med och lägger sin tyngd i vågskålen af en människas jordiska lycka! Eva var en i grunden dygdig kvinna, och Lobjörn var af alla aktad som den oförskräcktaste på sjön, fastän väl mången fått darra för hans lätt påkomna vrede. Karl Gustaf känna vi förut, och veta, att han väl under ungdomsåren kunde någon gång vara lättsinnig, men att han dock i allo var en man af heder, mot såväl hög som låg. Nu kunde dock dessa tre med skäl, fastän af olika anledningar, kallas olyckliga. Dessa anledningar berodde i mycket på olika samhällsställning och mycket annat dithörande, men de hade dock alla sin grund i — hjertat.

Några dagar efter dessa händelser sågs Lobjörn klädd i sin bästa söndagsdrägt, styra sina steg upp mot slottet, i ändamål att få ett viktigt samtal med arrfursten. Denne var redan genom Eva beredd på besöket, men van vid faror af alla slag hade han blott skrattat åt Lobjörns hot att taga hans lif. Då han dertill visste, att Lobjörn var en allt för hederlig karl att göra sig till lönnmördare, så kände han sig ännu tryggare och sökte derföre på allt sätt lugna den i högsta grad upprörda Eva.

“Men jag försäkrar,” hade då Eva sagt, “att Lobjörn icke ger sig, förr än han vunnit sitt mål. Han tillhör icke det slags folk, som fattar ett beslut i den ena minuten, för att öfvergifva det i den andra. Ölandsblodet är hetare än allt annat blod, och Lobjörn har det hetaste af dem alla. En sådan man aktar icke sitt eget lif mera än en fluga, och ingen annans heller, hur högt denne än må stå, så snart han funnit sig förolämpad.”

“Lugna dig, min fagra dufva,” svarade Karl Gustaf, under det han med handen smekande öfverfor sin älskarinnas blomstrande kind. “Om också Lobjörn än vore het som eld, så vet jag nog medel att afkyla honom. Må hvar och en akta sig att komma mig för nära på lifvet, ty äfven Wasablodet är hett, ja väl ofta sjudande.”

Den sköna flickan föll i gråt, men alla hennes böner att prinsen skulle vara försiktig och aldrig gå ut ensam, voro förgäfves. Och så inträffade den dagen, då Lobjörn söndagsklädd gick till slottet för att fordra upprättelse.

Vid detta tillfälle befann sig den alltid glade och törstige Paul Würtz i vinkällaren, förmodligen för att “profvä” någon ny sändning vin, och Lorents von der Linde var stadd på resa till fastlandet. Fursten var således för tillfället ensam, och gick nu i sin nyanlagda trädgård, med glädje skådande huru både träd, buskar och blommor frodades.

Lobjörn hade sökt Karl Gustaf uppe på slottet, men när man då snäsande svarat honom att prinsen ville vara ostörd både af sjögastar och deras gelikar, måste Lobjörn med sjudande harm gå sin väg. Genom en slump kom han dock att taga vägen genom trädgården, och här fann han till sin glädje sin rival sysselsatt med att ansa en nyanlagd blomsterrabatt.

En annan skulle hafva åtminstone tvekat, men vi veta redan att Lobjörn var af den sortens folk, som icke veta hvarken hvad tvekan eller fruktan heter. Han gick därför helt obesväradt fram till arffursten, aftog hatten och yttrade i kall, bestämd ton:

“Förlåt mig, eders höghet, men jag har kommit hit för att uppgöra en vigtig räkning med er.”

“Räkning med mig?” sporde prinsen med låtsad förvåning, ty han hade mycket väl igenkänt sin rival. “Om så är, att du har något att fordra af mig, så vänd dig till min slottsfogde, mäster Svan, så får du din rätt.”

Lobjörn hade föresatt sig att vara fullkomligt kallblodig, men namnet Svan erinrade honom på en gång om “Svana lilla” — ett smeknamn som Eva bar i barndomen — och han hade stor svårighet att beherrska sig, då han fortfor:

“Jag har en sådan räkning att uppgöra med eders nåde, jag, att mäster Svan icke kan qvittera den.”

“Hvad menar du, karl?” sporde prinsen, i det han fäste sina stora, mörkbruna och glänsande ögon

på den oförvägne sjömannen. "Du tycks inte veta, med hvem du talar."

Karl Gustaf hade rätat upp sig från blommorna och stod nu med korslagda armar öga mot öga med Lobjörn, hvilken senare dock icke sänkte sin blick för arffurstens ljungande ögonkast.

Lobjörn blef utom sig.

"Hvad jag menar?" sade han med undertryckt raseri, "liksom eders nåde icke skulle veta det! Eva, min lagligt trolofvade, har ni med list och ränker, med gåfvor och skänker tagit ifrån mig och på samma gång för alltid förstört min lefnads lycka. Jag är en fattig man, men äfven jag har ett hjerta — eller, rättare sagdt, jag har *haft* ett sådant — och *min* heder är mig lika dyrbar som någon furstes. Derföre har jag nu kommit för att kräfva upprättelse, och vid den lefvande Gud, jag lemnar eder icke förr, än jag vunnit den! Jag har fast beslutat att taga edert lif, men jag vill icke göra det som en usel lönnmördare, utan som det höfves män af ära i öppen och ärlig strid. Jag vet väl hur högt eders nåde står öfver mig, en simpel sjöman, men ändå står jag nu här för att utmana eder på duell..."

"*Mig?*" sporde prinsen.

"Ja, just eder."

"Men vet du då icke, att en furste hvarken kan eller får i envig slåss med en ofrälse? Jag håller dig icke för någon vanbörding, ty jag har låtit

mig berättas att du så väl till sjös som lands förhållit dig tappert och med berömvärdt mannamod kämpat för ditt fädernesland — men i alla fall är seden så inom vårt land, det du nog förut vet, att en furste icke får nedlåta sig till strid med en ofrälse, med mindre det sker under *krigets* rätt. Då upphävas alla fördomar i den vägen, då är den starkaste den bäste, då kan det vara en både glädje och rättighet för fursten att byta svärdshugg med bondeman — men i fredstid går sådant af många skäl icke för sig, och därför afslår jag nu din begäran att genom strid slita den lilla tvist som uppkommit oss emellan. Jag känner dig nogare än du tror, jag vet att du traktar efter mitt lif, men i mig skall du icke finna den, som vet hvad rädsla vill säga. Således, skall du taga mitt lif, så skall det ske på smygvägar, om du är en usling; men är du en hederlig karl så kunde väl en uppgörelse ske på annat sätt.“

“Med penningar då?” sporde Lobjörn darrande af sinnesrörelse. Han hade allt för väl anat furstens innersta mening med detta förslag.

“Ja, hvarför icke? Eller också skall jag, om du så vill, gå i bestyr om att du får dig en egen skuta, med hvilken du kan segla på villande haf så långt dig lyster.“

“Och detta skulle, enligt eders nådes mening, vara ett tillräckligt pris för förlusten af Eva?”

“Du må räkna hur du vill i den saken, men hvad jag nu sagt, är mitt sista ord,” svarade prinsen, som begynte blifva otålig. “Gå nu vackert din väg, annars kunde väl hända dig att du blefve bortkörd.”

Lobjörn rasade.

“Jaså,” sade han, skärande tänderna i den häftigaste vrede, “ers nåde är *feg*, märker jag, eftersom han icke vågar slåss med en ärlig ölännning! Det går annars ett rykte om er, att ni skulle vara en tapper man, men nu märker jag, hur såväl jag som hela svenska folket misstagit sig i den punkten.”

Vid dessa djerfva och i allt oberättigade ord, blef Karl Gustaf* för en stund alldeles likblek i sitt eljest så mörkklagda ansigte. Instinktmessigt förde han handen till sin venstra sida, der hans i så många drabningar pröfvade svärd brukade ha sin plats, men han ihågkom nu först att han var klädd i en lätt sommarblus, och att svärdet således hängde deruppe i riddarsalen.

“Feg” — det ordet hade aldrig förut yttrats om denne furste, och det är icke att undra på att Wasablodet vid detta Lobjörns oförsynta yttrande kom i det våldsammaste omlopp.

“Feg?” upprepade prinsen derföre, nästan skälfvande i alla leder. “Skulle jag vara feg?”

Men om arffursten nu var uppretad, så hade också Lobjörn kommit till den punkt, der alla betänkligheter vika för hänsynslösheten och det okuffiga be-

gäret att hämnas. Han märkte mycket väl hvilket förfärligt intryck ordet "feg" gjort på hans furstlige motståndare, men detta blott gladde den ursinnige styrmannen, som i detta ögonblick, alldeles som han en gång förut förklarar, icke aktade sitt lif mera än en fluga.

"Ja," sade han, "jag tar icke ett enda ord tillbaka, allraminst *det*, som jag finner gått er så djupt till sinnes."

Karl Gustaf stack handen i fickan på sin vida sommarrock och fann der ett par handskar. Han påtog med tillkämpadt lugn den högra och sedan detta väl var gjort, knöt han handen och gaf Lobjörn ett så kraftigt slag vid örat, att säkerligen hvilken annan som helst skulle fallit för att möjligen aldrig mera resa sig. Men Lobjörn var en seg natur, och han rörde sig icke ur fläcken. Knappt hade dock slaget fallit, förr än han rusade på prinsen med dragen knif och en den vildaste kamp på lif och död uppstod nu. Prinsen lyckades dock slutligen vrida knifven ur styrman Lobjörns hand och hade blott helt lätt blifvit sårad. En af slottets trädgårdsmästare hade händelsevis bevittnat det ohyggliga uppträdet, han skyndade att tillkalla slottsvakten, och just i samma ögonblick som Karl Gustaf fått knifven ur sin motståndares hand och denne kommit under i brottningen, blef han arresterad och insatt i ett fängelse-rum i det södra slottstornet.

Ransakningen med Lobjörn räckte efter den tidens rättegångsväsende länge, och slutligen blef den vilde styrmannen dömd till döden för det han burit hand på en furstlig person. Han hade ej heller under hela rättegångens lopp gjort försök att neka eller framkommit med en enda invändning. Han hade blott beklagat att hans afsigt att döda Karl Gustaf misslyckats, hvilken nya djerfhet naturligtvis icke kunde annat än uppreta både domare och menighet emot honom. I fängelset hölls han strängt, men misshandlades icke genom någon som helst tortyr — ett hedrande drag af prinsen, då man vet att på den tid, om hvilken vi nu tala, man i dylika brottmål icke räknade så noga, utan tvärtom pressade sitt offer så hårdt, att schavotten af detta slutligen måste betraktas som en ren välgerning.

När den fagra Eva sporde att hennes fornde älskare var dömd till döden, uppsökte hon genast prinsen för att om möjligt utverka benådning för Lobjörn.

Karl Gustaf var dock i början obeveklig.

“Han kallade mig *feg*,” sade han — och åter började rösten darra — “hade han icke sagt *det* ordet, så skulle jag gerna förlåtit att han drog knifven emot mig och traktade efter mitt lif. Men nu har han gått för långt, och han må således stå sitt straff.”

“Men besinna, eders nåde,” sade Eva vridande händerna, “han visste ju icke hvad han gjorde —

svartsjukan är en svår frestare, och därför vill jag på mina bara knän bedja om nåd och förskoning.“

Och den fagra flickan föll verkligen på knä och höjde sina tårdränkta, men ändå underbart skimrande ögon mot prinsens i detta ögonblick stränga och på samma gång bedröfvade ansigte.

“Stig upp, Eva,“ sade han dock hastigt, “icke skall min lilla dufva, min fagra Svana lilla knäböja för mig; sådant är ovärdigt för oss båda.“

Eva steg genast upp och prinsen gjorde ett par slag öfver rummet.

“Ja,“ sade han slutligen, i det han satte Eva i knä och kysste henne varmt och innerligt, “du skall väl få din vilja fram då, du lilla värtaliga förespråkarska! Lobjörn må således bli benådad till lifvet, men med det uttryckliga vilkor, att han genast beger sig till sjös och icke vidare återkommer. Detta är allt hvad jag kan göra för honom, eller rättare sagdt, detta är allt hvad jag kan göra för *din* skull, du lilla fagra midsommarsblomster.“

Eva tackade med ord och smekning, ty hon kunde ju sjelf räkna sig ha del i Lobjörns olycka. Karl Gustafs handsekreterare inkallades och uppsatte benådningsdokumentet, som prinsen genast underskref och under hvilket han satte sitt hertigluga sigill. Sekreteraren aflägsnade sig derpå, och Karl Gustaf öfverräckte handlingen till den ännu tårdränkta Eva.

“Är du nöjd nu, min lilla dufva?” sade han med en röst, som tydligen vittnade om att han själf var rörd, och slutligen funnit att benådningsrätten ändå är en härlig sak i en furstes hand blott den rätt brukas. “Skynda nu till fängelset och släpp ut fridstöraren! Det skulle annars i dag varit hans dödsdag, och presten har haft god tid på sig att bereda honom.”

Eva var icke sen att efterkomma uppmaningen. Väl älskade hon icke längre Lobjörn, men hon var som qvinna ingen vän af blodsutgjutelser, äfven om dessa hade sitt stöd i lagen.

Slottsfogdens dotter skyndade sig således hastigt ned till fängelset, som genast öppnades så snart hon framvisat prinsens benådningsbref. Då Eva inträdde i det dunkla, med starka jerngaller försedda rummet, fann hon Lobjörn sittande vid bibeln, i hvilken han så andaktsfullt läste, att han på en lång stund icke märkte den unga flickans inträde. Slutligen såg han dock upp, och då han fann att Eva var inne steg han genast upp från stolen och skyndade emot henne. Det skulle ha varit hans glädje att få taga henne i hand, men så erinrade han sig att han var lifdömd för mordförsök och drog hastigt den till hälften framräckta handen tillbaka.

“Du kommer för att säga mig ett sista farväl,” sade han utan att det minsta darra på rösten, “jag vet att denna dag är min dödsdag. Det var dock

snällt af dig, Eva, att icke alldeles glömma mig i ett så förfärligt ögonblick? För öfrigt är jag beredd, och Gud har i sin nåd gifvit mig kraft att med lugn tänka på mitt olyckliga öde.“

Den känsliga flickan föll i tårar.

“Nej,” sade hon, “du skall icke dö, prinsen har benådat dig och här har du pergamentet på det. O, hvad jag nu känner mig lycklig, som kunnat utverka dig detta, till en ersättning för hvad jag till äfventyrs brutit mot dig!”

Lobjörn genomögnade hastigt benådningsskrifvelsen, men hade nu så länge tänkt på döden, att han icke i förstone kände någon glädje öfver den lyckliga vändning hans öde genom Evas bemedling vunnit. Slutligen kom dock ungdomsblodet i rörelse, begäret till lifvet segrade och han kunde nu såsom benådad räcka Eva sin afmagrade hand.

“Tack,” sade han under djup rörelse, “det är dig som jag näst Gud har att tacka för att jag ännu kan bli en bra menniska! Men jag gissar, prinsen har väl fäst sina särskilda vilkor vid min benådning?”

Eva meddelade nu dessa, och Lobjörn fann sig tacksamt i dem. Hans förr så vilda och obändiga lynne hade genom fängelsepredikantens milda ord och förmaningar alldeles försvunnit, och han kunde nu som en god kristen framträda inför hvar man utan att behöfva hvarken rodna eller blekna.

Den alltid hetlefrade men också alltid ädelmodige Karl Gustaf hade rikligen sörjt för Lobjörns utrustning, då denne nu åter begaf sig till sjös, med den allvarliga föresats att icke sluta förr, än han vore kapten på egen skuta. Hans gudsfruktan, ren och sann som den var, kom honom nu mycket till hjälp under de många hårda pröfningar, en sjöman alltid får vara beredd på att genomgå. Afskedet från den fagra Eva var hjertligt, och den numera så ödmjuke Lobjörn räknade det som en stor heder när han i afskedsstunden fick kyssa Evas hand.

Som vi veta står tidens klot aldrig stilla, och så kom den i svenska historien märkliga dag då drottning Kristina afsade sig regentskapet till förmån för sin frände, prins Karl Gustaf. Historieskrifvare hafva yttrat olika meningar om detta viktiga steg, men för egen räkning vilja vi helst tro drottningens ord, då hon tog Gud till vittne på att hon gjorde det *för svenska folkets väl*.

Menskligt att se, syntes tidpunkten också vara den rätta, eller åtminstone icke för tidig. Genom drottningens oerhörda slöseri hade rikets finanser råkat i stort betryck, tvist hade på samma gång uppstått beträffande den rena evangeliska läran, hvilken redan då icke längre af drottningen omfattades med den trosifver hennes store fader ådagalagt för densamma, och det var tid på att en man med allvar och kraft fattade statsrodret.

Karl Gustaf blef alltså i Upsala utkorad till Sveriges konung, sedan han kort förut lemnat sitt så kärt vordna Öland. Afskedet från Eva likasom och från hennes åldrige fader, slottsfogden Svan, var hjertligt och rörande och prinsen lemnade då en större summa penningar till den fagra Eva, som nu befann sig i sådana omständigheter, att hon snart kunde vänta sig blifva mor.

Det går allmänligen så till här i verlden, att menniskan lätt glömmet gamla förbindelser för nya, och så gick det äfven med Karl Gustaf. Under regeringsbestyren och krigen glömde han så småningom bort sin Eva, fastän Eva aldrig kunde glömma honom. Eva satt derföre i sorg på Borgholms slott, och den lilla dotter, Anna, som hon der födde och till hvilken konungen var fader kunde blott föga trösta henne. Den sköna Eva tynade så småningom af, och så inträffade den dag då hon af sin sörjande fader måste läggas på bår, midt i sin ungdoms och blomstrings vår. Den gamle slottsfogden tog då lilla Anna om hand, som hans rätt och hans pligt var, men han lefde i bedröfvelse och lifvet begynte kännas honom allt tyngre och tyngre. Men om Karl den tionde Gustafs hjerta så småningom kallnade för Eva, så vet dock sägen att förmåla, att han på dödsbädden hade ofta nämnt hennes namn likasom och lilla Annas. — Samvetet kan ingen döfva, han må nu vara klädd i fursteskrud eller i bondens enkla jacka.

Vi hafva förut nämnt, att Karl Gustafs vilkor för Lobjörns benådning var den senares snara afresa till främmande land, för att aldrig mera återvända till fäderneslandet. Detta vilkor veta vi också att Lobjörn med glädje underkastat sig och äfven tänkte ärligen hålla. Men menniskan spår och Gud rår, som ett gammalt godt ordspråk säger, och så hände det sig att Lobjörn, nu blifven kapten och förande ett vackert skepp från Stockholm, icke längre kunde motstå sin längtan att återse de trakter, der han utkämpat sitt hjertas bittraste strider och mist sin evigt saknade Eva. Han ville se henne ännu en gång, och sedan skulle han aldrig mer besöka det blomstrande Öland. Men när han trädde i den fordom tilltänkta svärfaderns tarfliga boning och der fick höra att Eva sedan flera år var död och hade efterlämnat en liten dotter, som nu stod utan allt annat huld och skydd än den gamle Svan kunde lemna, föreslog Lobjörn att den gamle jemte lilla Anna skulle flytta med honom upp till Stockholm, der han lofvade att gifva den redan nu fagra flickan en god uppfostran. Vi kunna fatta, att icke mången i Lobjörns kläder och som blifvit så sviken i sitt hjertas tro, som han, skulle hafva handlat på samma ädelmodiga sätt, men Lobjörn var från grunden en hedersman, och der hedern är med, der fins det också i allmänhet ett för andras oförvållade öde varmt

klappande hjerta. Den gamle Svan ingick med glädje på förslaget, dock som naturligt är mindre för sin egen skull än sin lilla dotterdotters, och så anträdde de tre resan till hufvudstaden, der Lobjörn hade all möda ospard att bereda sina skyddslingar ett det angenämaste hem. I synnerhet Anna blef hans ögonsten och för henne ville han gerna hafva gifvit sitt lif. Den unga flickan fick en i allo vårdad uppfostran, växte upp och var vid sjutton år lika fager och blomstrande som sin så tidigt bortgångna mor — ja, den förtjuste Lobjörn och morfadern tyckte till och med att hon var ännu vackrare. Och det bästa af allt var, att jungfru Anna var ren och skär som naturens fagraste vårblomster, hennes unga hjerta klappade blott för dygden och de husliga pligterna, dem hon numera öfvertagit i sin fosterfaders hus.

Slutligen blef jungfru Anna Karlson — hon kallades så i anledning af sin på fädernet kungliga börd — bekant med en dansk sjöfarare vid namn Erik Göransson Könnigh, som lyckades vinna hennes hjerta och hand och sedan förde henne som brud till Danmark, der en underbar slump fogade så, att Könnighs hus var just detsamma, der Annas fader, Karl Gustaf, haft sitt högvarter under kriget med danskarne, och efter det han gjort det i häfderna så ryktbara tåget öfver Bält. Äktenskapet med Könnigh blef i alla hänseenden lyckligt, och hon blef stammoder för en talrik afkomma, som i våra dagar räknas till en af

Danmarks hederligaste borgarslägter och som med stolthet nämner att de äro ättlingar af den frejdade svenska Wasastammen.

Vi hafva nu blott att tillägga, att Karl X Gustafs namn ännu lefver i välsignadt minne på Öland, der han i tre år oafbrutet lefde och verkade till det lilla hertigdömet

väl. Hans kärleksäfventyr, hans väldiga dryckesstämmor med Paul Würtz och andra trogna hafva icke heller gått till glömska, och vi kunna väl icke förvåna oss öfver, att

äfven han, ehuru tidigt införd i livets allvar, ibland skattade åt de menkliga svagheter. I historien står hans namn ristadt med evigt oförgätliga bokstäfver, och i fråga om hjertats godhet stod han så

Karl X Gustaf.

högt, att han icke heller på detta område någonsin skall glömmas, åtminstone icke af det raska och idoga öländska folket, hvars nuvarande välstånd i mycket har sin grund i de praktiska anordningar som af honom vidtogos, medan han dock hade tid öfver för kärlek och vin.

Öreskrifter för folket.

- N:o 35, 36, 37. Tio norska folksagor och äfventyr af *Asbjørnsen o. Moe*.
Tre häften, hvardera à 20 öre.
- „ 38. Svenskarne på Als af *C. Georg Starbäck*. 25 öre.
- „ 39. Svenska Slott af *Octavia Carlén*. 50 öre.
- „ 40. Svenska konungadöttrars förmålning af *Octavia Carlén*. 30 öre.
- „ 41. Carl XI i slaget vid Lund af *J. Mankell*. Med 4 teckn. 25 öre.
- „ 42. Klockarens Mari. Pennritning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 43. Tvenne Pennteckningar af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 44. Svenska Prinsessor. Korta lefnadsteckningar af *E****. 25 öre.
- „ 45, 46, 47. Fosterländska Dikter och Sånger. 3:ne häften à 25 öre.
- „ 48. För hundra år sedan. Historisk skildring. Med 4 illustr. 25 öre.
- „ 49. Gustaf Vasa och Dalmasen af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
- „ 50. Gustaf III och Smälänningen af *P. Thomasson*. 2 illustr. 20 öre.
- „ 51. Karl XV och Dalkullan af *P. Thomasson*. Med 3 illustr. 20 öre.
- „ 52. Slaget vid Narva af *Julius Mankell*. Med 5 illustr. 25 öre.
- „ 53. Blomman på Kinnekulle. Historisk novell af *G. H. Mellin*. 50 öre.
- „ 54. Sekter Lundbergs bröllop. Teckning ur folkklivet af *Mazilian Axelson*. Med illustr. 40 öre.
- „ 55. Fredrik I och Östgöten. Pennritning af *Pehr Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
- „ 56. Prinsen och Borgarflickan. Pennritning af *Pehr Thomasson*. Med 4 illustr. 50 öre.
- „ 57. En glad själ af *Björnstjerne Björnson*. 50 öre.
- „ 58. Flickorna i Askersund af *G. H. Mellin*. 50 öre.
- „ 59, 60, 61, 62. Norska folksagor och äfventyr af *Asbjørnsen o. Moe*. Fyra häften, hvardera à 20 öre.
- „ 63. Kapellet af *C. J. L. Almqvist*. 25 öre.
- „ 64. Stockholms-historier, I, af *August Blanche*. 50 öre.
- „ 65. Stockholms-historier, II, — — 40 öre.
- „ 66. Aina. Berättelse af *J. O. Åberg*. 25 öre.
- „ 67. Skällnora Qvarn. Berättelse af *C. J. L. Almqvist*. 40 öre.
- „ 68. Lasse Mjöltnare och Masse Smed. Pennteckning af *Pehr Thomasson*. Med 2 illustrationer. 35 öre.
- „ 69. Karl IX och Vermlänningen. Pennteckning af *P. Thomasson*. Med 2 illustrationer. 20 öre.
- „ 70. Byhistorier från Skåne af *Sylvia*. 25 öre.
- „ 71. Blända och Wärendsvinnorna. 20 öre.

Öreskrifter för folket.

- N:o 72. Gubben i Fridhem af *Pehr Thomasson*. 35 öre.
,, 73. Arbetets ära. Folkskrift af *C. J. L. Almquist*. 15 öre.
,, 74. Gripsholms beskrifning af *Octavia Carlén*. 25 öre.
,, 75. En ädel förebild af *M. S. Schwartz*. 25 öre.
,, 76. Dristighetens Högbåtsman af *H. af Trolle*. 25 öre.
,, 77, 78, 79, 80, 81. Norska folksagor och äfventyr af *Asbjörnsen*
och *Moe*. Fem häften à 20 och 25 öre.
,, 82. Hans Jansson. Lefnadsteckning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
,, 83. Gamla historier för folket. 6:te samlingen. 10 öre.
,, 84. Karl IX och Karl XII af *Pehr Thomasson*. 20 öre.
,, 85. Under stormfulla dagar af *Pehr Thomasson*. 15 öre.
,, 86. Grimstahamns Nybygge af *C. J. L. Almquist*. 25 öre.
,, 87. Ladugårds-arrendet af *C. J. L. Almquist*. 25 öre.
,, 88. Stockholms-historier, III, af *August Blanche*. 20 öre.
,, 89. Stockholms-historier, IV. — — 20 öre.
,, 90. Mäns Stenbock vid Gadebusch. Krigshistorisk skildring af
Julius Mankell. Med 7 illustr. 25 öre.
,, 91. Tullgarns slott, dess historia och samlingar. Anteckningar
af *Octavia Carlén*. Med 3 illustr. 25 öre.
,, 92. Linné i Upsala och i Amsterdam. Skizz af *Claude Gerard*.
Med 4 illustrationer. 25 öre.
,, 93. Carl XII och sjöbussen. Historisk skizz af *H. af Trolle*. 15 öre.
,, 94. Nio sagor af *Albrekt Segerstedt*. 25 öre.
,, 95. Tio sagor af — — 25 öre.
,, 96. Sigrig den fagra. Hist. berättelse af *G. H. Mellin*. 25 öre.
,, 97. Trenne sagor af *Z. Topelius*. Med 3 illustr. 25 öre.
,, 98. Soldaten Blå af *Claude Gerard*. Med 4 illustr. 20 öre.
,, 99. Befriaren af *Georg Nordensvan*. Med 2 illustr. 20 öre.
,, 100. Troheten i Norden af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 20 öre.
,, 101. Karl X och Ölänningen af *P. Thomasson*. Med 4 illustr. 25 öre.

(Denna samling kommer att fortsättas och hvarje häfte säljes
särskildt. De flesta häften åtföljas af illustrationer.)